

Ορθόδοξος Συναξαριστής :: <https://www.saint.gr>

Σύναξη της Παναγίας της Εκατονταπυλιανής στην Πάρο

Επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας στην διεύθυνση: <http://www.saint.gr/3380/saint.aspx>
για περισσότερες πληροφορίες για τον βίο (ονόματα, βίντεο, ακολουθίες, φωτογραφίες
κτλ) καθώς και για τυχών ενημερώσεις - διορθώσεις.

Τελευταία ενημέρωση βιογραφίας: N/A
Δημιουργία εγγράφου: 10/04/2026 00:09:23

Σύνοψη

Τύπος εορτής: Εορτάζει στις 15 Αυγούστου εκάστου έτους.

Ημ/νια Βίου: N/A

Βιογραφία

ΟΝΟΜΑΣΙΑ

Ο ναός της Παναγίας της Εκατονταφυλιανής βρίσκεται στην Παροικία, πρωτεύουσα της νήσου Πάρου, σε μικρή απόσταση από το λιμάνι της. Είναι ένας από τους αρχαιότερους και καλύτερα διατηρημένους χριστιανικούς ναούς, που βρίσκονται στην ελεύθερη ελληνική γη.

Υπάρχουν δύο ονομασίες γι' αυτόν το ναό: «Καταπολιανή» και «Εκατονταφυλιανή». Μέχρι πριν λίγα χρόνια, επικρατούσε η άποψη ότι το πραγματικό όνομα του ναού είναι το πρώτο, και τούτο γιατί βρισκόταν "κατά την πόλιν", προς το μέρος δηλαδή της αρχαίας πόλης, και ότι το δεύτερο είναι δημιούργημα των λογίων του 17ου αιώνα μ.Χ., που θέλησαν να δώσουν μ' αυτό περισσότερη μεγαλοπρέπεια στο ναό. Νεώτερες όμως έρευνες στις πηγές απέδειξαν ότι και οι δύο αυτές ονομασίες είναι σύγχρονες και βρίσκονταν σε παράλληλη χρήση από τα μέσα του 16ου αιώνα μ.Χ. Η ονομασία Καταπολιανή αναφέρεται για πρώτη φορά σε υπόμνημα περί Νάξου και Πάρου του δούκα τα Αρχιεπελάγους Ιωάννη Δ', του έτους 1562 μ.Χ., ενώ η δεύτερη, «Εκατονταφυλιανή», μνημονεύεται σε έγγραφο του Πατριάρχη Θεολήπτου Β' του έτους 1586 μ.Χ. Σήμερα η επίσημη ονομασία του ναού είναι Εκατονταφυλιανή.

Η παράδοση που διασώζεται μέχρι σήμερα σχετικά με την ονομασία Εκατονταφυλιανή έχει ως εξής: «Ενενήντα εννέα φανερές πόρτες έχει η Καταπολιανή. Η εκατοστή είναι κλειστή και δεν φαίνεται. Θα φανεί η πόρτα αυτή και θα ανοίξει, όταν οι Έλληνες πάρουν την Πόλη».

ΚΤΗΤΟΡΕΣ

Πολλές παραδόσεις αναφέρονται στην ίδρυση της Εκατονταφυλιανής. Η πρώτη μας πληροφορεί ότι, όταν η Αγία Ελένη μητέρα του πρώτου χριστιανού αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Μεγάλου, πήγαινε στην Παλαιστίνη για να βρεί τον Τίμιο Σταυρό, ήλθε με το πλοίο της στην Πάρο. Κοντά στο λιμάνι, στη θέση που βρίσκεται η Εκατονταφυλιανή, υπήρχε τότε ένας μικρός ναός. Σ' αυτόν το ναό προσευχήθηκε κι έκανε ένα τάμα: Αν βρεί τον Τίμιο Σταυρό, να κτίσει στη θέση αυτή έναν μεγάλο ναό. Η προσευχή της εισακούστηκε, βρήκε τον Τίμιο Σταυρό και, πραγματοποιώντας το τάμα της, ανήγειρε αυτόν τον μεγαλόπρεπο ναό. Μια άλλη παράδοση αναφέρει ότι η Αγία Ελένη δεν πρόφτασε να πραγματοποιήσει την υπόσχεσή της. Έδωσε όμως εντολή στον γιό της, τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο, ο οποίος πραγματοποίησε το τάμα της μητέρας του, κτίζοντας αυτόν το ναό.

Οι έρευνες που πραγματοποίησε από το 1959 μ.Χ. έως το 1966 μ.Χ. ο αείμνηστος καθηγητής και ακαδημαϊκός Αναστάσιος Ορλάνδος, κατά την αναπαλαίωση της κατονταφυλιανής, απέδειξαν ότι οι παραδόσεις που θέλουν κτήτορες του ναού τους αγίους Κωνσταντίνο και Ελένη είναι σωστές. Απέδειξαν δηλαδή ότι υπήρχε ναός στο σημείο αυτό, τον 4ο αιώνα μ.Χ.

ΡΥΘΜΟΣ

Ο ναός αυτός ήταν μια σταυρική ξυλόστεγη βασιλική, η οποία από κάποια αιτία, πιθανώτατα πυρκαγιά, καταστράφηκε και ο Ιουστινιανός την ανακατασκεύασε με το νέο ρυθμό της εποχής του, δηλαδή με θόλους και τρούλλο. Επομένως, ο ναός που θαυμάζει σήμερα ο επισκέπτης είναι ο Ιουστινιάνειος, στον οποίο μετατράπηκε τον 6ο αιώνα μ.Χ. το παλιό κτίσμα των αγίων και ισαποστόλων Κωνσταντίνου και Ελένης. Ο ναός της Εκατονταπυλιανής, όλους αυτούς τους αιώνες δεν είχε παραμείνει στην Ιουστινιάνεια μορφή του. Κατά τις εποχές της φραγκοκρατίας και της τουρκοκρατίας δοκίμασε πολλές καταστροφές και λεηλασίες. Μεγάλες καταστροφές έπαθε κατά την επιδρομή του Χαϊδερίν Βαρβαρόσσα, το 1537 μ.Χ., και αργότερα κατά την επιδρομή του καπουδάν Μουσταφά Καπλάν πασά, το 1666 μ.Χ.

Την μεγαλύτερη όμως καταστροφή έπαθε ο ναός κατά τους σεισμούς το 1733 μ.Χ., κατά τους οποίους κατέρρευσαν ο βόρειος και ο δυτικός θόλος και μέρος του τρούλλου. Κατά την επισκευή του, στην οποία σημαντική οικονομική συμμετοχή είχε και ο Παριανός ηγεμόνας της Μολδοβλαχίας Νικόλαος Μαυρογένης, έγιναν για την στερέωσή του πολλές προσθήκες, και μέσα και έξω από το ναό, οι οποίες παραμόρφωσαν τελείως την επιβλητική μορφή του, μείωσαν την φωτεινότητά του και η πρόσοψή του πήρε μια ιδιότυπη μορφή, με μια μνημειακή πύλη και τρία αιγαιοπελαγίτικα καμπαναριά.

Το 1959 μ.Χ. όμως, ο αείμνηστος καθηγητής και ακαδημαϊκός Αναστάσιος Ορλάνδος άρχισε την αποκατάσταση του ναού στην Ιουστινιάνεια μορφή του και το 1966 μ.Χ. τον απέδωσε στον θαυμασμό και την λατρεία των πιστών.

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Παναγία η Εκατονταφυλιανή

Σχετικές συνδέσεις

- [Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη οι Ισαπόστολοι](#)
- [Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη οι Ισαπόστολοι](#)